

Aan: leden van de raad van de gemeente Groningen.
Van: WMO Platform Groningen, SOOG, Adviesraad gehandicapten beleid, Ouderenraad.
Over: De vernieuwing van het Sociaal Domein.
Datum: 5 oktober 2014

Het is de gemeente gelukt, ondanks de vertraging veroorzaakt door de late wet- en regelgeving, op tijd een compleet beleids- en uitvoeringsplan en een verordening jeugd en WMO klaar te hebben. We willen het college en de werkers hiermee complimenteren. Er is hard gewerkt.

Evenzeer willen we onze tevredenheid uitspreken over de manier waarop wij, de adviesorganen, bij het hele proces betrokken zijn geweest en de manier waarop in gesprekken en tussentijds gewisselde memo's het mogelijk bleek een grotendeels gezamenlijke visie te realiseren.

De gemeente kiest voor een integrale benadering. En dat is goed. Het principe van 0 tot 100+, het streven naar een integrale beantwoording van de ondersteuningsvragen is ons inziens de enige juiste manier om mensen te helpen. Tenslotte is de steunzoekende burger niet een in beleidshokjes opgedeeld persoon maar een mens wiens problemen, zelfs al vallen ze in een enkel beleidsveld, zijn hele leven kunnen bepalen. Een integrale toegang, dicht bij huis, het gezamenlijke zoeken met de hulpvrager naar interdisciplinaire oplossingen van problemen, het vasthouden aan "één gezin, één plan, één regisseur" zijn volgens ons ook de enige manier om de zorg en ondersteuning in deze gemeente op een nieuwe en betere leest te schoeien. Daarbij blijft het van belang dat de keuzevrijheid van de burger voorop blijft staan. Dus de levenskeuzes van de mens worden zoveel mogelijk ondersteund. Ook als iemand ondersteuning vraagt. Mede daarom is een goed PGB beleid, zoals ook verwoord in de nota's, van groot belang. Wij menen dat de stappen die de gemeente al heeft gezet, onder andere in een visie nota, zo snel mogelijk verder geïmplementeerd moeten worden.

Tegelijkertijd, je kunt het bedenken, je kunt het opschrijven maar daarmee is de werkelijkheid nog niet veranderd. Je kunt nog zo hoog opgeven van zelfredzaamheid, mensen die bij de gemeenschap aankloppen voor steun zijn niet zelfredzaam. En als je hun benadert vanuit het geloof dat iedereen dat is of zou moeten zijn, help je hen niet. Je laat ze in de kou staan.

Een van de problemen die we met het hele verhaal blijven houden is dat het zo bol staat van de zelfredzaamheid, dat je bijna zou vergeten dat we een gebouw optuigen voor hen die het, deels, niet zelfredzaam zijn. En dat betekent, dat volgens ons de benadering van een steunvrager altijd zal moeten zijn: hoe kunnen we je zwakte, je onvermogen compenseren. Dat vervolgens ook hun sterke punten aan de orde komen, is logisch.

Met een aantal zaken blijven we problemen houden.

Voorzienbaarheid

In de verordening WMO (art 4 lid 2 b) wordt het begrip voorzienbaarheid opgevoerd. We vragen ons af of het een in de praktijk toetsbaar criterium is om te bepalen of een cliënt in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening. Gezien ook de reeds bestaande en zeker de te verwachten jurisprudentie ontgaat ons het nut in dit artikel. Immers het weigeren van een voorziening op grond van leeftijd, gezinssituatie of woonsituatie is niet toegestaan, je mag geen rekening houden met inkomen of vermogen, dus ook niet verwachten, dat cliënten geld reserveren voor eventuele toekomstige beperkingen. Het roept allerlei vragen op, die de cliënt rechtstreeks treffen. Wat mag je van een cliënt verwachten bij het verouderingsproces, bij ziekte of bij ongelukken? Wie is in staat dat te beoordelen? Ook zien we dit criterium als een vooropgestelde beperking op een aanspraak op een maatwerkvoorziening en in tegenspraak met het karakter van het open gesprek tussen een lid van het sociale wijkteam en de cliënt met zijn mantelzorger.

We zouden u dringend willen adviseren dit onderdeel te schrappen, te meer daar in het daaropvolgend artikel al voldoende weigeringsgronden staan.

Delegatie

In de verordening geeft de raad veel macht uit handen. Een heleboel moet nog geregeld worden via nadere door het college vast te stellen en naderhand ook weer te wijzigen regels. Dit wordt gemotiveerd doordat op deze manier sneller gereageerd kan worden op noodzakelijke wijzigingen. Toch, snelle besluitvorming is niet altijd goede besluitvorming en het zet de deur wijd open voor plotselinge beleidswijzigingen. Echt verstandig vinden we dit niet.

Bovendien volgens plan en verordening wordt de burger wel betrokken bij beleidsvoorstellen en verordening. Het lijkt ons dat er ook moet worden vastgelegd dat er overleg plaatsvindt over de nadere regels.

De burgerparticipatie.¹

Het college verwacht enorm veel van de burgers. Zelfredzaam, financieel verantwoordelijk voor het eigen bestaan en dan ook nog vrijwilligerswerk en mantelzorg. In hoeverre een mens deze last kan blijven dragen is nog maar de vraag. We zijn dan ook nieuwsgierig of de gemeente een noodplan heeft voor het geval de burger het college teleurstelt en niet aan de verwachtingen voldoet.

Een ander onderdeel van de burgerparticipatie is: hoe betrek je de burger bij het maken van beleid. Nu zijn er in deze stad al veel mensen die zich daarmee bezig houden, op allerlei niveaus, van wijk tot stad, op allerlei gebieden, allerlei mensen die actief zijn in wijkverenigingen, in senioren groepen, belangenverenigingen, politieke partijen enzovoort. Toch lijkt het wel of de gemeente op zoek is naar een nieuwe burger, degene die ze nog niet gesproken hebben. Je kunt je afvragen of dat verstandig is. Kun je niet beter aanschuiven bij de bestaande clubs, hun stimuleren tot samenwerking en reorganisatie en hun vragen wat ze nodig hebben om hun werk beter te doen. En het verder aan de burgers over te laten hoe, wanneer en in welk verband zij met de gemeente willen spreken? Het is dan aan de gemeente om intern zo te veranderen dat alle burgers ook altijd het gevoel hebben dat ze bij de gemeente welkom zijn.

De huishoudelijk hulp

Dit is wel ons grootste kritiekpunt. De gemeente kiest er in feite voor om, na een overgangsjaar, de huishoudelijke hulp af te schaffen. Ja er is nog sprake van een eventuele financiële bijdrage, maar niemand weet nog of dat kan en hoe dat moet. Er is nog sprake van een voorziening bij een complexe problematiek en als je echt niets meer kunt, dan blijft er ook nog wat.

Een schoon huis is een levensvoorwaarde. Als je fysiek niet meer in staat bent om daar zelf voor te zorgen heb je ondersteuning nodig. Wordt die niet meer verstrekt, zal dat tot een zwaardere belasting van de mantelzorger leiden en daar maakten we ons collectief al zorgen over.

De manier waarop het college hierover spreekt in beleids- en uitvoeringsplan is enigszins bagatelliserend. Het voortdurend gebruik van het woord 'lichte' lijkt er op te duiden dat men niet echt door lijkt te hebben waarover het gaat. Immers heb je geen schoon huis, dan kun/durf je geen mensen meer te ontvangen, heb je geen schoon huis dan heb je geen tijd meer om te participeren, want het werk dat een gezond persoon een uurtje kost, kost jou een dag. Maar, zegt het college, als je zelf de regie kunt voeren, dan kun je toch ook zelf hulp inhuren? Het feit dat iemand weet wanneer de ramen gewassen moeten worden, de slaapkamers gelucht, zegt niets over iemands vermogen tot werkgever zijn. Dat is echt een andere vaardigheid.

We verwachten ook dat veel mensen zullen uitwijken naar de zwarte markt. Goedkope, misschien zelfs illegale werksters, zonder enig recht op wat dan ook en een verhoogd risico op wederzijds misbruik.

We menen dat de gemeente een verantwoordelijkheid blijft houden voor het organiseren van de huishoudelijk hulp voor iedereen, licht, zwaar, eigen regie of niet.

Het gaat vaak om meer dan huishoudelijke hulp, het gaat vaak om zorgverlening, veel kleine dingen die naast het bed verschonen, vuil wegbrengen etc., er zorg voor dragen dat een persoon met fysieke beperking zelfredzaam kan zijn. Het Rijk wil dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen, de daarvoor benodigde ondersteuning wegbezuinigen staat daar haaks op.

We beseffen dat er een zware bezuiniging op ligt. Dat we het daarom anders moeten organiseren. We hadden gehoopt dat het overgangsjaar gebruikt kon worden om deze andere vormen te bedenken. Zo waren we er intern, ook met de gemeente, over aan het praten.

We willen dat nog steeds. Dus niet afschaffen maar met z'n allen bedenken hoe we er voor kunnen blijven zorgen dat voor iedereen in Groningen die het nodig heeft goede huishoudelijk hulp beschikbaar blijft met als uitgangspunt dat de gemeente verantwoordelijk is ook voor deze vorm van ondersteuning.

Tot slot een suggestie

De gemeente verplicht terecht alle instellingen waarmee ze contracten aangaat een goede klachtenregeling te hebben. Wij vragen ons af of het een idee zou zijn om alle klachtenprocedures voor het gehele domein onder te brengen bij de gemeentelijke ombudsman. Een duidelijk adres en onafhankelijk. En ook weer de zekerheid dat het een integrale gelijke behandeling wordt.

Mede namens het SOOG, de Adviesraad gehandicapten beleid en de Ouderen raad,

Jaap Dijk, voorzitter WMO Platform Groningen.

1 Betreffende de burgerparticipatie heeft de ouderenraad een eigen visie.